

RADA FUNDACJI

Halina Bortnowska-Dąbrowska   Marek Antoni Nowicki
Jerzy Ciemniowski   Teresa Romer
Janusz Grzelak   Mirosław Wyrzykowski
Michał Nawrocki

ZARZĄD FUNDACJI

Prezes: Danuta Przywara
Wiceprezes: Maciej Nowicki
Sekretarz: Piotr Kładoczny
Skarbnik: Elżbieta Czyż
Członek Zarządu: Janina A. Kłosowska

Warszawa, dn. 3 grudnia 2015 r.

L. Dz. 2844/2015/JB

Sz. P. Rafał Rogala

Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców

ul. Koszykowa 16

00-564 Warszawa

Zwracam się do Pana z wnioskiem o stwierdzenie z urzędu nieważności wszystkich decyzji o zobowiązaniu do powrotu oraz o zakazie ponownego wjazdu na terytorium RP i innych państw obszaru Schengen, które zostały wydane cudzoziemcom, w sprawach których zasły przesłanki do przekazania ich do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej na podstawie przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (wersja przekształcona) (dalej: rozporządzenie Dublin III).

Podczas pomocy prawnej świadczonej cudzoziemcom przez Helsińską Fundację Praw Człowieka stwierdziliśmy, że decyzje takie wydawane były wobec cudzoziemców, którzy złożyli wnioski o udzielenie im ochrony międzynarodowej w innym państwie członkowskim EU, a następnie wjechali i przebywali w Polsce bez ważnej wizy lub innego zezwolenia na pobyt. Sytuacja taka dotyczy m.in. obywateli Syrii i Iraku, którzy dotarli do Polski

w drodze do Niemiec, a wcześniej złożyli wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej na Węgrzech. W uzasadnieniach takich decyzji znajdują się wyraźne informacje o tym, iż cudzoziemcy zostaną przekazani do innego państwa członkowskiego UE na podstawie przepisów Rozporządzenia Dublin III.

Zdaniem Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka decyzje te zostały wydane bez podstawy prawnej. Jeżeli cudzoziemiec ma zostać przekazany do innego państwa członkowskiego UE na mocy rozporządzenia Dublin III, to nieprawidłowe było wydanie, nie mającej zastosowania w takiej sytuacji, decyzji o zobowiązaniu do powrotu oraz o zakazie wjazdu na terytorium RP i państw obszaru Schengen.

Instytucja zobowiązania do powrotu znajduje swoje źródło w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (tzw. dyrektywa powrotowa). Zgodnie z art. 3 pkt 3 tej dyrektywy „powrót” oznacza powrót obywatela państwa trzeciego wynikający z dobrowolnego lub przymusowego wykonania zobowiązania do powrotu – do jego/jej państwa pochodzenia, lub kraju tranzytu lub do innego państwa trzeciego, do którego dany obywatel państwa trzeciego zdecyduje się dobrowolnie powrócić i przez które zostanie przyjęty. Podobna definicja powrotu znajduje się w art. 3 pkt 12 ustawy o cudzoziemcach. Zatem przepisy dyrektywy powrotowej ani ustawy o cudzoziemcach nie przewidują możliwości wydania i realizacji decyzji o zobowiązaniu do powrotu do innego państwa członkowskiego UE. Należy także zauważyć, że decyzja o zobowiązaniu do powrotu zawiera zakaz ponownego wjazdu do państw obszaru Schengen, tymczasem na podstawie tej samej decyzji cudzoziemcy mają zostać przekazani do innego państwa członkowskiego UE, z reguły leżącego w obszarze Schengen. Stanowi to argument za brakiem możliwości wydania decyzji o zobowiązaniu do powrotu wobec cudzoziemca, który, ma zostać przekazany do innego państwa na podstawie rozporządzenia Dublin III.

Z kolei rozporządzenie Dublin III ma na celu ustalenie odpowiedzialności konkretnego państwa członkowskiego UE za przeprowadzenie postępowania w sprawie ochrony międzynarodowej i zawiera przepisy dotyczące przekazywania cudzoziemców pomiędzy państwami członkowskimi. Rozporządzenie to w motywie 12 stanowi, że dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej powinna mieć

zastosowanie dodatkowo i bez uszczerbku dla przepisów dotyczących gwarancji proceduralnych uregulowanych w tym rozporządzeniu. Artykuł 9 wspomnianej dyrektywy 2013/32 daje wnioskodawcom prawo do pozostawania w państwie członkowskim do czasu rozpatrzenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Należy zatem stwierdzić, że wydanie i wykonanie decyzji o zobowiązaniu do powrotu oraz o zakazie wjazdu na terytorium państw obszaru Schengen spowoduje naruszenie gwarancji zawartej w art. 9 dyrektywy 2013/32.

Art. 24 ust. 2 rozporządzenia Dublin III stanowi, że w przypadku gdy państwo członkowskie, na terytorium którego dana osoba przebywa bez dokumentu pobytu, zdecyduje się na wyszukiwanie w systemie Eurodac wówczas należy odstąpić od zastosowania przepisów dyrektywy powrotowej. Art. 24 ust. 4 rozporządzenia Dublin III stanowi, że jedynie w stosunku do osoby, której wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej został odrzucony w drodze ostatecznej decyzji w jednym państwie członkowskim i która przebywa bez dokumentu pobytu na terytorium innego państwa członkowskiego, to wówczas drugie państwo członkowskie może albo zwrócić się do pierwszego państwa członkowskiego z wnioskiem o wtórne przejęcie tej osoby, albo przeprowadzić procedurę powrotu zgodnie z dyrektywą 2008/115/WE. Natomiast jeżeli to drugie państwo członkowskie podjęło decyzję o zwróceniu się do pierwszego państwa członkowskiego z wnioskiem o wtórne przejęcie zainteresowanej osoby, przepisy ustanowione w dyrektywie 2008/115/WE nie mają zastosowania. W sprawach, z jakimi spotkała się Helsińska Fundacja Praw Człowieka, władze RP zwracały się do innych państwa członkowskich o wtórne przejęcie cudzoziemców, a wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej złożone przez cudzoziemców w innych państwach członkowskich nie były odrzucone, a zatem w ich sprawach nie było możliwości zastosowania przez władze polskie przepisów dyrektywy powrotowej, co oznacza, że w tych sprawach nie mogła zostać wydana decyzja o zobowiązaniu do powrotu i zakazie wjazdu do państw obszaru Schengen.

Sytuacja ta budzi dodatkowo zaniepokojenie Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka z tego względu, że celem zabezpieczenia realizacji ww. decyzji o zobowiązaniu do powrotu, sądy orzekały o umieszczeniu cudzoziemców w strzeżonym ośrodku. W ocenie Fundacji, takie pozbawienie wolności również nie ma podstawy prawnej.

Należy jednocześnie podkreślić, że możliwość wydania decyzji o przekazaniu cudzoziemca do odpowiedzialnego państwa członkowskiego pojawiła się w polskim porządku prawnym

dopiero w dniu 13 listopada 2015 r., wraz z wejściem w życie ustawy z dnia 10 września 2015 r. o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1607). Ustawa ta dodała do ustawy o cudzoziemcach odpowiednie przepisy - art. 393a i art. 393b. Dodatkowo należy stwierdzić, że w obecnym stanie prawnym wobec cudzoziemca, który ma być przekazany do innego państwa członkowskiego na podstawie rozporządzenia Dublin III nie można wydać decyzji o zobowiązaniu do powrotu ze względu na treść art. 303 ust. 1 pkt 13 ustawy o cudzoziemcach.

W związku z powyższym uprzejmie proszę o informację dotyczącą Pana stanowiska w niniejszej sprawie.

Do wiadomości:

Sz. P. gen. dywizji SG Dominik Tracz - Komendant Główny Straży Granicznej

Sz. P. dr Adam Bodnar - Rzecznik Praw Obywatelskich

2

Wyrażam nadzieję,

Helsinki Fundacja Praw Człowieka
PREZES ZARZĄDU
Danuta Przywara
Danuta Przywara